श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ एकादशः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ एकादशः सर्गः ॥

रावणस्य सन्देशं श्रुत्वा पितुराज्ञया लङ्कां हित्वा कुबेरस्य कैलासे गमनं लङ्कायां रावणस्याभिषेको रक्षसां वासश्च

सुमाली वरलब्धांस्तु ज्ञात्वा चैतान् निशाचरान्।
उदतिष्ठद् भयं त्यक्त्वा सानुगः स रसातलात्॥ 7.11.1 ॥

मारीचश्च प्रहस्तश्च विरूपाक्षो महोदरः।
उदतिष्ठन् सुसंरब्धाः सचिवास्तस्य रक्षसः॥ 7.11.2 ॥

सुमाली सचिवैः सार्धं वृतो राक्षसपुङ्गवैः।
अभिगम्य दशग्रीवं परिष्वज्येदमब्रवीत्॥ 7.11.3 ॥

दिष्ट्या ते वत्स सम्प्राप्तश्चिन्तितोऽयं मनोरथः।
यस्त्वं त्रिभुवनश्रेष्ठाल्लब्धवान् वरमुत्तमम्॥ 7.11.4 ॥

यत्कृते च वयं लङ्कां त्यक्त्वा याता रसातलम्।
तद्गतं नो महाबाहो महद्विष्णुकृतं भयम्॥ 7.11.5 ॥

असकृत् तद्भयाद् भग्नाः परित्यज्य स्वमालयम्।
विद्रुताः सहिताः सर्वे प्रविष्टाः स्म रसातलम्॥ 7.11.6 ॥

अस्मदीया च लङ्केयं नगरी राक्षसोषिता।
निवेशिता तव भ्रात्रा धनाध्यक्षेण धीमता॥ 7.11.7 ॥

यदि नामात्र शक्यं स्यात् साम्ना दानेन वानघ।
तरसा वा महाबाहो प्रत्यानेतुं कृतं भवेत्॥ **7.11.8** ॥

त्वं च लङ्केश्वरस्तात भविष्यसि न संशयः।
त्वया राक्षसवंशोऽयं निमग्नोऽपि समुद्धृतः॥ **7.11.9** ॥

सर्वेषां नः प्रभुश्चैव भविष्यसि महाबल।
अथाब्रवीद् दशग्रीवो मातामहमुपस्थितम्॥ **7.11.10** ॥

वित्तेशो गुरुरस्माकं नार्हसे वक्तुमीदृशम्।
साम्ना हि राक्षसेन्द्रेण प्रत्याख्यातो गरीयसा॥ **7.11.11** ॥

किञ्चिन्नाह तदा रक्षो ज्ञात्वा तस्य चिकीर्षितम्।
कस्यचित् त्वथ कालस्य वसन्तं रावणं ततः॥ **7.11.12** ॥

उक्तवन्तं तथा वाक्यं दशग्रीवं निशाचरः।
प्रहस्तः प्रश्रितं वाक्यमिदमाह सकारणम्॥ **7.11.13** ॥

दशग्रीव महाबाहो नार्हसे वक्तुमीदृशम्।
सौभ्रात्रं नास्ति शूराणां शृणु चेदं वचो मम॥ **7.11.14** ॥

अदितिश्च दितिश्चैव भगिन्यौ सहिते हि ते।
भार्ये परमरूपिण्यौ कश्यपस्य प्रजापतेः॥ **7.11.15** ॥

अदितिर्जनयामास देवांस्त्रिभुवनेश्वरान्।
दितिस्त्वजनयद् दैत्यान् कश्यपस्यात्मसम्भवान्॥ **7.11.16** ॥

दैत्यानां किल धर्मज्ञ पुरेयं सवनार्णवा।
सपर्वता मही वीर तेऽभवन् प्रभविष्णवः॥ **7.11.17** ॥

निहत्य तांस्तु समरे विष्णुना प्रभविष्णुना।
देवानां वशमानीतं त्रैलोक्यमिदमव्ययम्॥ **7.11.18** ॥

नैतदेको भवानेव करिष्यति विपर्ययम्।
सुरासुरैराचरितं तत् कुरुष्व वचो मम॥ **7.11.19**॥

एवमुक्तो दशग्रीवः प्रहृष्टेनान्तरात्मना।
चिन्तयित्वा मुहूर्तं वै बाढमित्येव सोऽब्रवीत्॥ **7.11.20**॥

स तु तेनैव हर्षेण तस्मिन्नहनि वीर्यवान्।
वनं गतो दशग्रीवः सह तैः क्षणदाचरैः॥ **7.11.21**॥

त्रिकूटस्थः स तु तदा दशग्रीवो निशाचरः।
प्रेषयामास दौत्येन प्रहस्तं वाक्यकोविदम्॥ **7.11.22**॥

प्रहस्त शीघ्रं गच्छ त्वं ब्रूहि नैर्ऋतपुङ्गवम्।
वचसा मम वित्तेशं सामपूर्वमिदं वचः॥ **7.11.23**॥

इयं लङ्का पुरी राजन् राक्षसानां महात्मनाम्।
त्वया निवेशिता सौम्य नैतद् युक्तं तवानघ॥ **7.11.24**॥

तद् भवान् यदि नो ह्यद्य दद्यादतुलविक्रम।
कृता भवेन्मम प्रीतिर्धर्मश्चैवानुपालितः॥ **7.11.25**॥

स तु गत्वा पुरीं लङ्कां धनदेन सुरक्षिताम्।
अब्रवीत् परमोदारं वित्तपालमिदं वचः॥ **7.11.26**॥

प्रेषितोऽहं तव भ्रात्रा दशग्रीवेण सुव्रत।
त्वत्समीपं महाबाहो सर्वशस्त्रभृतां वर॥ **7.11.27**॥

तच्छ्रूयतां महाप्राज्ञ सर्वशास्त्रविशारद।
वचनं मम वित्तेश यद् ब्रवीति दशाननः॥ **7.11.28**॥

इयं किल पुरी रम्या सुमालिप्रमुखैः पुरा।
भुक्तपूर्वा विशालाक्ष राक्षसैर्भीमविक्रमैः॥ **7.11.29**॥

तेन विज्ञाप्यते सोऽयं साम्प्रतं विश्रवात्मज।
तदेषा दीयतां तात याचतस्तस्य सामतः॥ **7.11.30** ॥

प्रहस्तादपि संश्रुत्य देवो वैश्रवणो वचः।
प्रत्युवाच प्रहस्तं तं वाक्यं वाक्यविदां वरः॥ **7.11.31** ॥

दत्ता ममेयं पित्रा तु लङ्का शून्या निशाचरैः।
निवेशिता च मे रक्षो दानमानादिभिर्गुणैः॥ **7.11.32** ॥

ब्रूहि गच्छ दशग्रीवं पुरी राज्यं च यन्मम।
तत्राप्येतन्महाबाहो भुङ्क्ष्व राज्यमकण्टकम्॥ **7.11.33** ॥

अविभक्तं त्वया सार्धं राज्यं यच्चापि मे वसु।
एवमुक्त्वा धनाध्यक्षो जगाम पितुरन्तिकम्॥ **7.11.34** ॥

अभिवाद्य गुरुं प्राह रावणस्य यदीप्सितम्।
एष तात दशग्रीवो दूतं प्रेषितवान् मम॥ **7.11.35** ॥

दीयतां नगरी लङ्का पूर्वं रक्षोगणोषिता।
मयात्र यदनुष्ठेयं तन्ममाचक्ष्व सुव्रत॥ **7.11.36** ॥

ब्रह्मर्षिस्त्वेवमुक्तोऽसौ विश्रवा मुनिपुङ्गवः।
प्राञ्जलिं धनदं प्राह शृणु पुत्र वचो मम॥ **7.11.37** ॥

दशग्रीवो महाबाहुरुक्तवान् मम सन्निधौ।
मया निर्भर्त्सितश्चासीद् बहुशोक्तः सुदुर्मतिः॥ **7.11.38** ॥

स क्रोधेन मया चोक्तो ध्वंससे च पुनः पुनः।
श्रेयोऽभियुक्तं धर्म्यं च शृणु पुत्र वचो मम॥ **7.11.39** ॥

वरप्रदानसम्मूढो मान्यामान्यं सुदुर्मतिः।
न वेत्ति मम शापाच्च प्रकृतिं दारुणां गतः॥ **7.11.40** ॥

तस्माद् गच्छ महाबाहो कैलासं धरणीधरम्।
निवेशय निवासार्थं त्यक्त्वा लङ्कां सहानुगः॥ **7.11.41** ॥

तत्र मन्दाकिनी रम्या नदीनामुत्तमा नदी।
काञ्चनैः सूर्यसङ्काशैः पङ्कजैः संवृतोदका॥ **7.11.42** ॥

कुमुदैरुत्पलैश्चैव अन्यैश्चैव सुगन्धिभिः।
तत्र देवाः सगन्धर्वाः साप्सरोरगकिन्नराः॥ **7.11.43** ॥

विहारशीलाः सततं रमन्ते सर्वदाश्रिताः।
नहि क्षमं तवानेन वैरं धनद रक्षसा॥ **7.11.44** ॥

जानीषे हि यथानेन लब्धः परमको वरः॥ **7.11.45** ॥

एवमुक्तो गृहीत्वा तु तद्वचः पितृगौरवात्।
सदारपुत्रः सामात्यः सवाहनधनो गतः॥ **7.11.46** ॥

प्रहस्तोऽथ दशग्रीवं गत्वा वचनमब्रवीत्।
प्रहृष्टात्मा महात्मानं सहामात्यं सहानुजम्॥ **7.11.47** ॥

शून्या सा नगरी लङ्का त्यक्त्वैनां धनदो गतः।
प्रविश्य तां सहास्माभिः स्वधर्मं तत्र पालय॥ **7.11.48** ॥

एवमुक्तो दशग्रीवः प्रहस्तेन महाबलः।
विवेश नगरीं लङ्कां भ्रातृभिः सबलानुगैः॥ **7.11.49** ॥

धनदेन परित्यक्तां सुविभक्तमहापथाम्।
आरुरोह स देवारिः स्वर्गं देवाधिपो यथा॥ **7.11.50** ॥

स चाभिषिक्तः क्षणदाचरैस्तदा
निवेशयामास पुरीं दशाननः।

निकामपूर्णा च बभूव सा पुरी
    निशाचरैर्नीलबलाहकोपमैः ॥ **7.11.51** ॥

धनेश्वरस्त्वथ पितृवाक्यगौरवा -
    न्न्यवेशयच्छशिविमले गिरौ पुरीम्।
स्वलङ्कृतैर्भवनवरैर्विभूषितां
    पुरन्दरः स्वरिव यथामरावतीम्॥ **7.11.52** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे एकादशः सर्गः ॥